

РОЗДІЛ 3. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ І ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ УМОВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА

УДК 336.22 : 330.322

Мединська Т. В.

АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ У СФЕРІ ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Здійснено аналіз нормативно-правового забезпечення реалізації податкових стимулів інвестиційно-інноваційної діяльності в Україні, окреслено основні напрями вдосконалення податкового законодавства з метою активізації інвестиційних процесів.

Ключові слова: податки, податкові стимули, інновації, інвестиції, технологічні парки, спеціальні економічні зони, податкові інструменти, інвестиційно-інноваційний податковий кредит, інвестиційна знижка.

Medynska T.V.

ANALYSIS NORMATIVELY LEGAL BASES IN THE FIELD OF TAX STIMULATION INVESTMENT-INNOVATIVE TO ACTIVITY IN UKRAINE

An analysis is carried out normatively legal providing of realization of tax incentives investment-innovative to activity in Ukraine, outlined basic directions of perfection of tax legislation with the purpose of activation of investment processes.

Keywords: taxes, tax incentives, innovations, investments, technological parkas, special economic areas, tax instruments, investment-innovative tax credit, investment discount.

Вступ. Визначальним завданням забезпечення ефективної реалізації податкових стимулів з метою активізації інвестиційно-інноваційної діяльності є:

- створення рівних умов для ведення бізнесу та інвестування в економіку України суб'єктами господарювання різних форм власності;
- здійснення процесу інвестування на прозорих і цивілізованих принципах оподаткування;
- поліпшення структури інвестиційних джерел.

Україна пройшла важливі етапи на шляху до інтеграції в світовий економічний простір [1].

- ❖ 1 березня 1998 року набула сили Угода про партнерство і співпрацю з Європейським Союзом;
- ❖ ЄС і США надали Україні статус країни з ринковою економікою;

- ❖ міждержавні угоди щодо сприяння і взаємний захист інвестицій підписано з 70 країнами світу;
- ❖ укладено 60 міжнародних договорів про уникнення подвійного оподаткування практично зі всіма країнами СНД, Європи, багатьма країнами Азії, Північної і Південної Америки і декількома країнами Африки;
- ❖ 16 травня 2008 року Україна набула статус члена СОТ. Вступ України до СОТ дає позитивний сигнал для активізації співпраці між Україною і ЄС за всіма напрямами, в т.ч. в інвестиційній сфері.

Станом на травень 2009 року індекс інвестиційної привабливості України, за розрахунками Європейської Бізнес-Асоціації, зріс до 2,6. Попередній індекс вираховувався станом на лютий 2009 року та складав 2,2. Індекс інвестиційної привабливості розраховується як середнє ариф-

метичне оцінок п'яти аспектів інвестиційного клімату. Оцінка проводиться 78 інвестиційними компаніями, що працюють в Україні, та є більш оптимістичною, ніж рейтинги міжнародних агентств, які здійснюють оцінку інвестиційного клімату на підставі макроекономічних показників [2].

У дослідженні і вивченні різних аспектів стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності в Україні, використовувалося нормативно-правове законодавство у цій сфері [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15].

Нами ставиться завдання проаналізувати нормативно-правове забезпечення реалізації податкових стимулів інвестиційно-інноваційної діяльності в Україні, окреслити основні напрями вдосконалення податкового законодавства з метою активізації інвестиційних процесів.

Одним із найважливіших чинників поліпшення інвестиційного клімату в Україні є створення адекватного ринковій економіці правового поля. Щодо чинного правового середовища, то в Україні створено законодавчу базу в сфері регулювання інвестиційної діяльності.

Закон України „Про інвестиційну діяльність” від 18.09.1991 № 1560-ХІІ (із змінами і доповненнями) [3] визначив загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України. Він спрямований на забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, а також на ефективне інвестування народного господарства України, розвитку міжнародного економічного співробітництва та інтеграції. Цим Законом (ст. 11), серед основних цілей державного регулювання інвестиційної діяльності передбачено створення пільгових умов інвесторам, що здійснюють інвестиційну діяльність у найбільш важливих для задоволення суспільних потреб напрямках (у соціальній сфері; технічному і технологічному вдосконаленні виробництва; створенні нових робочих місць для громадян, які потребують соціального захисту; впровадженні відкриттів і винаходів, в агропромисловому комплексі; в реалізації програм ліквідації наслідків Чорнобильської аварії; у виробництві будівельних матеріалів; в галузі освіти, культури, охорони навколишнього середовища).

Закон України „Про інноваційну діяльність” від 04.07.2002 № 40-ІV (із змінами і доповненнями) [4] визначає правові, економічні та організаційні засади державного регулювання інноваційної діяльності в Україні, встановлює форми стимулювання державою інноваційних процесів і спрямований на підтримку розвитку економіки України інноваційним шляхом. Ним передбачено державну підтримку суб'єктів господарювання всіх форм власності, що реалізують в Україні іннова-

ційні проекти, і підприємств, які мають статус інноваційних. Згідно із цим Законом (ст. 3.2) одним із принципів державної інноваційної політики є здійснення сприятливої податкової і митної політики у сфері інноваційної діяльності. Ним передбачено державне регулювання інноваційної діяльності, встановлення пільгового оподаткування суб'єктів інноваційної діяльності (ст. 6).

З 2000 року в Україні розпочали свою діяльність технологічні парки. Законом України від 12.01.2006 року № 3333-ІV „Про внесення змін до Закону України „Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків” та інших законів України” [5], який набрав чинності з лютого 2006 року, відновлені суттєві заходи фінансової підтримки та цільового субсидіювання для 16 технологічних парків під час реалізації інноваційних проектів.

За функціональною спрямованістю технологічні парки представляють фактично всі галузі економіки, а запроваджений для них спеціальний режим дозволяє будь-якій юридичній особі ввійти до складу учасників технопарку і реалізувати інноваційні проекти без територіальних та інших обмежень за пріоритетними напрямками діяльності.

Крім фінансової підтримки, для реалізації проектів технологічних парків виконавцям зазначених проектів державою надаються цільові субсидії у вигляді:

- звільнення від ввізного мита під час ввезення в Україну для реалізації проектів технологічних парків нового устаткування, обладнання та комплектуючих, а також матеріалів, які не виробляються в Україні;
- податкового векселя на суми податкового зобов'язання, що нараховуються згідно із Законом України „Про податок на додану вартість” від 03.04.1997 № 168/97-ВР (із змінами і доповненнями) [6] при імпорті нового устаткування, обладнання та комплектуючих, зі строком погашення на 720 календарних днів, а під час імпорту матеріалів, які не виробляються в Україні, зі строком погашення на 180 календарних днів з дня надання векселя органу митного контролю;
- у вигляді суми податку на прибуток, одержаного під час реалізації проектів технологічних парків, нарахованого в порядку, установленому Законом України „Про оподаткування прибутку підприємств” від 28.12.1994 № 334/94-ВР (із змінами і доповненнями) [7].

Зазначені податки, що нараховуються під час виконання проектів технологічних парків, технологічні парки, їх учасники та спільні підприємства не перераховують до бюджету, а зараховують на спеціальні рахунки технологічних парків, їх учасників та спільних підприємств у

строки, установлені Законом України „Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами” від 21.12.2000 № 2181-III (із змінами і доповненнями) [8] та іншими законодавчими актами. Водночас на спеціальні рахунки учасників технологічних парків та спільних підприємств, які є виконавцями проектів технологічних парків, зараховуються 50 відсотків нарахованих податків, а решта 50 відсотків зараховуються на спеціальний рахунок керівного органу відповідного технологічного парку.

Технологічним паркам, їх учасникам та спільним підприємствам під час реалізації проектів технологічних парків дозволяється прискорена амортизація задіяних у проекті технологічного парку основних фондів і встановлюється щорічна 20-відсоткова норма прискореної амортизації основних фондів 3 та 4 груп. Амортизація задіяних у проекті технологічного парку основних фондів групи 3 проводиться до досягнення балансової вартості групи нульового значення.

Окремі заходи стимулювання інноваційної діяльності передбачені також податковим законодавством.

Згідно із Законом України „Про податок на додану вартість” від 03.04.1997 № 168/97-ВР (із змінами і доповненнями) [6] звільняються від оподаткування операції з:

- оплати вартості фундаментальних досліджень, науково-дослідних і дослідницько-конструкторських робіт особою, яка отримує такі кошти з рахунку Державного казначейства України (пп. 5.1.22);
- безкоштовної передачі приладів, обладнання, матеріалів, крім підкацизних, науковим установам та науковим організаціям, вищим навчальним закладам III-IV рівнів акредитації, внесених до Державного реєстру наукових організацій (пп. 5.2.5);
- наукового і технологічного співробітництва відповідно до Угоди між Україною та Європейським Співтовариством про наукове і технологічне співробітництво (п. 5.13).

Згідно із Законом України „Про оподаткування прибутку підприємств” від 28.12.1994 № 334/94-ВР (із змінами і доповненнями) [7] до валових витрат включаються витрати, пов'язані з науково-технічним забезпеченням господарської діяльності, на винахідництво і раціоналізацію господарських процесів, проведення дослідно-експериментальних та конструкторських робіт, виготовлення та дослідження моделей і зразків (пп. 5.4.2).

Вітчизняні дослідні господарства науково-дослідних установ звільняються від сплати земельного податку (п. 2 статті 12 Закону України „Про

плату за землю” від 03.07.1992 № 2535-XII (із змінами і доповненнями)) [9].

У 2008 році реально функціонували лише 3 із 16 створених технопарків („Інститут електрозварювання ім. Є. О. Патона”, „Вуглемаш” та „Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка”). У стадії реалізації перебувало 10 проектів технопарків (протягом 2005–2007 років – 51, 31 та 24 проекти відповідно). Обсяг реалізованої технопарками інноваційної продукції проти 2007 року скоротився в 3,5 рази і склав 851,5 млн. гривень. Надходження до бюджетів та державних цільових фондів від реалізації проектів технопарків склали 66,2 млн. грн., що в 3,5 та в 3,1 рази менше, ніж у 2006 та 2007 роках (230 млн. грн. і 209,3 млн. грн. відповідно). На спеціальні рахунки з 2000 року по 2008 рік було зараховано майже 510 млн. грн., а в 2008 році всього 1,4 млн. грн. Питома вага витрат технопарків на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи в загальних витратах на виконання ними проектів перебуває у діапазоні від 1% до 3%, а питома вага виробленої технопарками інноваційної продукції в загальному обсязі інноваційної продукції в Україні зменшилася з 9,4% у 2005 році до 7,5% у 2007 році. Результати функціонування технологічних парків свідчать про їхній мінімальний вплив на інноваційний розвиток в Україні, а також поступове згортання ними наукової та інноваційної діяльності [10].

Таким чином, відновлення технопаркам з лютого 2006 року пільгового режиму оподаткування (Закон України від 12.01.2006 №3333-IV) не сприяло поживленню їхньої діяльності.

Набагато більший спектр стимулів передбачено Проектом Податкового Кодексу України від 21.07.2009 № 2215, підготовленим урядом України, зокрема [11]:

- надання податкового векселю на сплату ПДВ під час купівлі обладнання і матеріалів для реалізації проектів технопарків;
- звільнення від оподаткування прибутків технопарків, оплати вартості науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР) за рахунок бюджетних коштів, а також операцій з постачання продуктів НДДКР та інтелектуальної власності;
- пільгове оподаткування продажу енергоефективного обладнання, прибутку, отриманого від енергозберігаючих заходів;
- надання інвестиційно-податкового кредиту під час реалізації інноваційних проектів тощо.

Законом України „Про оподаткування прибутку підприємств” від 28.12.1994 № 334/94-ВР (із змінами і доповненнями) [7] передбачені податкові стимули у сфері інвестування. Так, у пункті 4.2.5 статті 4 зазначено, що суми коштів або

вартість майна, що надходять платнику податку у вигляді прямих інвестицій або реінвестицій у корпоративні права, емітовані таким платником податку (в тому числі грошові або майнові внески, згідно з договорами про спільну діяльність на території України без створення юридичної особи), не включаються до складу валового доходу. Таким чином, законом передбачається, що з таких сум коштів не стягується податок на прибуток підприємств.

Інституційно-правову основу ефективності інвестиційної діяльності доповнює також низка указів Президента та постанов Верховної Ради України. Водночас при Кабінеті Міністрів України створена Рада інвесторів (утворена згідно постанови Кабінету Міністрів України від 24 січня 2007 року № 37) [12], яка є основним консультативно-дорадчим органом з підготовки пропозицій щодо формування державної інвестиційної політики.

Указом Президента № 1873/2005 від 30.12.2005 було створено Державне агентство України з інвестицій та інновацій [13], яке реалізує заходи зі створення сприятливих умов для діяльності інвесторів, сприяє спрощенню і налагодженню контактів між учасниками інвестиційного процесу, здійснює формування бази даних інвестиційних і інноваційних програм і проєктів. Агентство є центральним органом виконавчої влади, одним з головних завдань якого є створення ефективного механізму інформування потенційних інвесторів про інвестиційні можливості України і надання практичної допомоги інвесторам.

Найбільш привабливими для інвесторів є такі галузі економіки, як металургія, машинобудування, хімічна промисловість, харчова промисловість. Але дедалі більше привертають увагу інвесторів такі галузі, як автомобільна промисловість, споживча електроніка, високі технології, вітроенергетика, сонячна енергетика, виробництво біопалива, телекомунікації, логістика і деякі інші.

Окрім наведених вище інвестиційно-інноваційних стимулів, Проектом Податкового Кодексу України від 21.07.2009 № 2215, підготовленим Урядом передбачено низку стимулів щодо таких податків [11]:

1. Податок на прибуток підприємств:

- надання інвестиційної знижки (зниження ставки податку в розмірі 20% у разі інвестування коштів на придбання нових основних засобів класифікаційних груп 4, 5 (окрім легкових автомобілів) та 6, об'єктів нематеріальних активів групи 4, що в подальшому використовуються у господарській діяльності такого платника не менше 3 років);

- інвестиційно-інноваційний податковий кредит (тобто відстрочка податкового зобов'язання, яка надається підприємству з метою збільшення його фінансових ресурсів для виконання інвестиційно-інноваційних проєктів);
- пільги на інвестування об'єктів інфраструктури, які передаються в державну або комунальну вартість;
- збільшення до 16 груп основних засобів, а їх класифікація здійснюється відповідно до вимог національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку „Основні засоби” (тобто, з різними строками використання та різними нормами амортизації, які дають можливість прискорити списання вартості активних основних фондів проти діючого порядку);
- передбачається введення для виробників високотехнологічної продукції та інноваційних підприємств 25% ставки амортизації до первісної вартості основних засобів;
- рівень амортизаційної знижки щодо активної частини основних фондів буде збережено і навіть збільшено, зокрема, щодо комп'ютерної техніки.

2. Податок на додану вартість: створюються передумови інвестиційної привабливості шляхом встановлення права на відшкодування ПДВ за результатами 2-ох звітних періодів для платників, які експортують продукцію, мають інвестиційні витрати і здійснюють сезонну діяльність.

Передбачено преференції в частині видачі податкового векселя з терміном погашення на 360 день з метою:

- стимулювання заходів з енергозбереження;
- стимулювання і підтримки розвитку виробництва високотехнологічної продукції в Україні;
- стимулювання інноваційної діяльності;
- стимулювання реконструкції і модернізації діючих і будівництва нових об'єктів нафтопереробної і нафтохімічної галузей;
- внесків до статутного фонду підприємств.

3. Акцизний податок: відповідно до стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку в частині енергозбереження і поліпшення екологічного стану довкілля, розділом передбачено запровадження:

- зниженої ставки податку на бензини, моторні суміші з вмістом біоетанолу;
- диференціація ставок акцизного податку на дизельне пальне залежно від вмісту масової частини сірки.

4. Податок на доходи фізичних осіб: удосконалено систему оподаткування пасивних доходів шляхом

зниження ставки оподаткування дивідендів з 15% до 5% на два роки.

5. Екологічний податок: передбачається застосування до ставок податку понижуючого коефіцієнту 0,8 у разі, якщо такі платники запроваджують нові технології (за невиконання заходів щодо зменшення обсягів викидів, скидів і розміщення відходів передбачено щорічне підвищення розміру екологічного податку на 20%).

6. Спеціальні податкові режими: на відміну від спеціального режиму оподаткування технопарків та їх учасників, для СЕЗ і ТПР передбачено нові форми податкового стимулювання:

- запропоновано новий механізм стимулювання інвестиційної діяльності експортно-орієнтованих підприємств, який відповідає вимогам Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур (м. Кіото);
  - для суб'єктів спеціальних (вільних) економічних зон (СЕЗ), де запроваджено митний режим спеціальної митної зони, передбачено особливий порядок сплати ПДВ під час переміщення через межі СЕЗ передбачених інвестпроектів товарів (за винятком транспортних засобів, підакцизних товарів та товарів 1-24 груп УКТ ЗЕД);
  - відповідно до стандартів Угоди про субсидії та компенсаційні заходи системи угод ГАТТ/СОТ, пропонується запровадити нові принципи податкового стимулювання інвестиційної діяльності у депресивних регіонах:
- вексельна форма сплати ПДВ під час імпорту устаткування, обладнання і комплектуючих до них (строк погашення векселя 90 днів, який Кабмін має право продовжувати залежно від технологічних особливостей конкретного виробництва);
  - зарахування на спецрахунки, відкриті в територіальних органах Держказначейства, 50% суми нарахованого податку на прибуток, протягом 5 років з моменту отримання першого прибутку від реалізації інвестиційного проекту за умови цільового використання отриманих коштів;
  - можливість надання місцевими органами влади додаткових пільг з податків (зборів, обов'язкових платежів), які зараховуються до відповідних місцевих бюджетів, окрім податку на доходи фізичних осіб;
  - загальна сума податкових пільг не повинна перевищувати суму інвестицій, фактично внесених суб'єктом ТПР у реалізацію інвестиційного проекту.

Державне агентство України з інвестицій та інновацій розробило проект Закону „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для стимулювання переходу

економіки України на інноваційну модель розвитку” від 21.05.2009 р. [14], який спрямований на поліпшення системи державного управління у цій сфері, створення інноваційної інфраструктури та захисту прав суб'єктів інноваційної діяльності. Цим законопроектом передбачається надання відповідних преференцій а саме:

- звільнити від сплати ввізного мита під час ввезення в Україну необхідних для виконання інноваційної програми, інвестиційного і/або інноваційного проекту нового устаткування, обладнання, комплектуючих, а також матеріалів, що не виробляються в Україні;

- впровадити відстрочку платежу ПДВ під час імпорту нового устаткування, обладнання, комплектуючих, а також матеріалів, що не виробляються в Україні;

- 50% від суми податку на прибуток одержаного під час реалізації інноваційної програми, інвестиційного і/або інноваційного проекту залишати у розпорядженні інноваційного підприємства;

- встановити земельний податок для інноваційних підприємств за ставкою у розмірі 50% діючої ставки оподаткування.

Зазначені пільги з податків в частині, не перераховуються до бюджету, а зараховуються на спеціальні рахунки з подальшим використанням вказаної на їх проведення НДДКР, та виключно для цілей інноваційної діяльності, розширення власних науково-технологічних і дослідно-експериментальних баз.

Висновки. Проаналізувавши нормативно-правове регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності, варто вказати на низку недоліків:

- можливість неоднозначного трактування норм податкового законодавства (зокрема відсутність єдиної термінології), збільшує ризик виникнення конфліктів між платниками податків та контролюючими органами, негативно позначається на інвестиційній активності підприємницьких структур;
- несистематизованість податкового законодавства, значна кількість і частота внесення змін та доповнень до нормативно-правових актів значно ускладнює прийняття інвестиційних рішень (зокрема іноземними інвесторами, більшість з яких не в змозі відстежити всі зміни, а тому не знають, які саме податки, коли і за яким порядком повинні сплачувати), що знижує привабливість національної економіки для іноземних інвесторів [15];
- громіздкий перелік законодавчої бази, яка обмежує можливості щодо формування їх власної політики інвесторів на середньо- та довгостроковий період, що призводить до

високих економічних ризиків, а не сприяє стимулюванню інвестицій.

Вдосконалення податкового законодавства, передбачене проектом Податкового кодексу, сприятиме підвищенню стимулювання інноваційно-інвестиційної сфери, подальшому інтегруванню України до світової спільноти шляхом адаптації податкового законодавства України до законодавства ЄС, знизить податкове навантаження на економіку. Залишається лише питання часу його прийняття, враховуючи політичну та економічну нестабільність в державі, що склалася.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державне агентство України з інвестицій та інновацій / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.invest.gov.ua/>

2. Європейська Бізнес Асоціація / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.eba.com.ua/ua/>

3. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1561-ХІІ (із змінами і доповненнями) / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>

4. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV (із змінами і доповненнями) / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>

5. Про внесення змін до Закону України „Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків” та інших законів України : Закон України від 12.01.2006 № 3333-IV) / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>

6. Про податок на додану вартість : Закон України від 03.04.1997 № 168/97-ВР (із змінами і доповненнями) / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>

7. Про оподаткування прибутку підприємств : Закон України від 28.12.1994 № 334/94-ВР (із

змінами і доповненнями) / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>

8. Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами : Закон України від 21.12.2000 № 2181-III (із змінами і доповненнями) / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>

9. Про плату за землю : Закон України від 03.07.1992 № 2535-ХІІ (із змінами і доповненнями) / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>

10. Стратегія інноваційного розвитку на 2010-2020 роки в умовах глобалізації них викликів // Інвестиції та інноваційний розвиток. – 2009. – Бюлетень №2. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://invest.flint.kiev.ua/files/content/2_2009.pdf

11. Проект Податкового Кодексу України : від 21.07.2009 № 2215 / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://gska2.rada.gov.ua/>

12. Україна. Кабінет Міністрів. Про утворення Ради інвесторів при Кабінеті Міністрів України. Постанова № 37 від 24.01.2007 (із змінами і доповненнями) / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.in.gov.ua/>

13. Україна. Президент. Указ. Державне агентство України з інвестицій та інновацій : від 30.12.2005 № 1873/2005 / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>

14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для стимулювання переходу економіки України на інноваційну модель розвитку : Проект Закону України від 21.05.2009 / [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://krcir.org.ua/index.php/>

15. Проект стратегії реформування податкової системи [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua/>

УДК 336.27:338.124.4

Томашик Р. Р.

ПРОБЛЕМА УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ КРИЗОВИХ ЯВИЩ В УКРАЇНІ

У статті проведено дослідження проблеми управління державною заборгованістю. Розглядаються різноманітні методологічні підходи щодо управління та контрольованості боргу, а також ефективні способи вирішення проблеми державної заборгованості.

Ключові слова: державний борг, управління та контрольованість боргу.